

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ЖИТОМИРЩИНИ НА 2023 РІК

- 255 років тому почалось гайдамацьке повстання Коліївщина, яке охопило і територію нашого краю.
(1768)
- 175 років тому засновано Андрушівський цукровий завод.
(1848)
- 145 років тому засновано Житомирський пивзавод (*нині – ТДВ «ЖИТОМИРПИВО»*).
(1878)
- 140 років тому метеорологом М. П. Кудрицьким засновано метеостанцію в м. Коростишів.
(1883)

СІЧЕНЬ

- 1 190 років тому у м. Житомир відкрито Волинську губернську гімназію (Першу чоловічу гімназію).
(1.01.1833)
 - 2 85 років від дня народження Самойленка Анатолія Михайловича, доктора фізико-математичних наук, директора інституту математики НАН України, академіка НАН України. Народився у с. Потіївка Радомишльського району (*нині – Житомирського*).
(2.01.1938–4.12.2020)
 - 3 85 років від дня народження Новака Вілена Захаровича, кінорежисера. Народився в с. Глезне Любарського району (*нині – Житомирського*).
(3.01.1938)
 - 6 115 років від дня народження Кармалюка Павла Петровича, співака, народного артиста СРСР. Народився в с. Осівці Брусилівського району (*нині – Житомирського*).
(6.01.1908–8.05.1986)
- 110 років від дня народження Ткачук Ольги Семенівни, письменниці. Народилась у с. Жубровичі Олевського району (*нині – Коростенського*).
(6.01.1913–04.1983)

- 8 185 років тому почалося видання газети „Волинські губернські відомості”.
(8.01.1838)
- 9 145 років від дня народження Бржозовського Сергія Адамовича, метеоролога, члена товариства дослідників Волині.
(9.01.1878–10.04.1933)
- 13 215 років від дня народження Скальковського Аполлона Олександровича, історика, краєзнавця, археографа, статистика. Народився в м. Житомир.
(13.01.1808–9.01.1899)
- 14 265 років тому засновано друкарню в Бердичівському кармелітському кляшторі.
(14.01.1758–1844)
- 70 років від дня народження Чайковської Ванди Тадеушівни, літературознавця, кандидата філологічних наук, педагога, мистецтвознавця, громадської діячки, лауреата премії «Рідна мова» Житомирської обласної організації Національної спілки письменників України. У 1977–2016 рр. працювала у Житомирському державному університеті ім. І. Франка.
(14.01.1953)
- 20 115 років від дня смерті Дашкевича Миколи Павловича, літературознавця, історика, фольклориста, професора Київського університету, дійсного члена Петербурзької Академії наук. Народився в с. Бежів Черняхівського району (нині – Житомирського).
(16.08.1852–2.02.1908)

ЛЮТИЙ

- 2 110 років від дня народження Шумовського Теодора (Тадеуша) Адамовича, лінгвіста, арабіста, сходознавця, доктора історичних наук. Народився в м. Житомир.
(2.02.1913–28.02.2012)
- 5 25 років від дня смерті Клименка Михайла Даниловича, поета. Народився в с. Левків Житомирського району.
(6.11.1926–5.02.1998)

- 8 210 років від дня смерті Чацького Тадеуша, вченого-правознавця, історика, просвітителя. Організовував та відновлював діяльність навчальних закладів на Житомирщині.
(28.08.1765–8.02.1813)
- 11 85 років від дня народження Пашкевича Анатолія Максимовича, хорового диригента, композитора, народного артиста України. Народився в с. Довбиш Баранівського району (*нині – Новоград-Волинського*).
(11.02.1938–8.01.2005)
- 12 105 років тому Мала Рада УНР у м. Коростень прийняла Володимирів тризуб як великий і малий Герб Української держави.
(12.02.1918)
- 13 105 років тому в Житомирі перебувала Центральна Рада Української Народної Республіки.
(13.02–9.03.1918)
- 17 80 років від дня народження Недашківської Раїси Степанівни, актриси народної артистки України. Народилась у м. Малин (*нині – Коростенського району*).
(17.02.1943)
- 19 110 років від дня народження Мовчана Юліана Григоровича, журналіста, лікаря, літературного критика, письменника, представника української діаспори в США. Народився в с. Зороків (*нині – Житомирського району*).
(19.02.1913–6.01.2002)
- 28 160 років від дня народження Орженцького Романа Михайловича, економіста, статистика, академіка АН УРСР. Народився в м. Житомир.
(28.02.1863–24.05.1923)

БЕРЕЗЕНЬ

- 85 років від часу заснування Житомирської обласної філармонії імені Святослава Ріхтера.
(1938)
- 1 165 років від дня народження Тутковського Павла Аполлоновича, географа, геолога, педагога, академіка АН УРСР, дослідника природи Волинського краю.
(1.03.1858–3.06.1930)

- 9 115 років від дня народження Бульби-Боровця Тараса Дмитровича (спр.: Боровець; псевд.: Байда, Бульба Тарас, Ристриченко, Тарас), генерала-хорунжого, діяча українського повстанського руху, засновника УПА (згодом УНРА) «Поліська Січ» та Олевської республіки під час Другої світової війни.
(9.03.1908–15.05.1981)
- 11 160 років від дня народження Липського Володимира Іполитовича, ботаніка, члена-кореспондента Академії наук СРСР, академіка Академії наук УРСР. Юнацькі роки провів у м. Житомир.
(11.03.1863–24.02.1937)
- 11 85 років від дня народження Бойка Анатолія Леонідовича, вірусолога, еколога, доктора біологічних наук, професора, академіка НААН України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України. Народився в с. Корнин Попільнянського району (*нині – Житомирського*).
(11.03.1938)
- 13 135 років від дня народження Граната Касяна Харитоновича, письменника. Жив у м. Житомир.
(13.03.1888–10.09.1977)
- 12 40 років від дня смерті Бориса Тена (спр.: Хомичевський Микола Васильович), письменника, перекладача, мистецтвознавця, священника, педагога, громадського діяча, лауреата премії імені Максима Рильського, заслуженого діяча культури Польщі. Жив у м. Житомир.
(9.12.1897–12.03.1983)
- 16 140 років від дня народження Фрасермана Теофіла Борисовича, художника. Народився в м. Бердичів.
(16.03.1883–7.01.1957)
- 22 85 років від дня народження Ліберди Ігоря Васильовича, поета, журналіста. Народився в с. Чорторийськ (*нині – Вишнівка*) Баранівського району (*нині – Новоград-Волинського*).
(22.03.1938–20.08.2012)
- 25 95 років від дня народження Лопухової Надії Йосипівни, графіка, заслуженого діяча мистецтв УРСР, народного художника України. Народилась у м. Брусилів (*нині – смт Житомирського району*).
(25.03.1928–1.02.2014)

- 28 125 років від дня народження Сціборського Миколи Орестовича (псевд.: Рокош, Житомирський, Органський, Луцький, Юрій), державного та військового діяча, одного з фундаторів та ідеолога ОУН, теоретика українського націоналізму, публіциста. Народився в м. Житомир.
(28.03.1898–30.08.1941)
- 29 70 років від дня народження Полюги Михайла Юрійовича, письменника. Народився в м. Бердичів.
(29.03.1953)

КВІТЕНЬ

- 1 75 років від дня смерті Садовського Івана Івановича, народного артиста УРСР. Народився в м. Житомир.
(10.08.1876–1.04.1948)
- 4 70 років від дня народження Пасічника Михайла Павловича, поета, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка, премії імені Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, володаря відзнаки «Честь і слава Житомирщини». Народився в с. Половецьке Бердичівського району.
(4.04.1953)
- 9 60 років від дня народження Врублевського Василя Марцельовича, письменника, журналіста, видавця, громадського діяча, лауреата літературних премій імені Бориса Тена та Василя Земляка, володаря відзнаки «Честь і слава Житомирщини», директора ЖОУНБ імені О. Ольжича (з 2010 р.). Народився в с. Карвинівка Романівського району (*нині – Житомирського*).
(9.04.1963)
- 11 20 років тому затверджено герб і прапор Житомирської області.
(11.04.2003)
- 14 135 років від дня смерті Миклухо-Маклая Миколи Миколайовича, антрополога, етнографа, мандрівника. Двічі – у 1886 та 1887 рр. – перебував у маєтку матері в м. Малин (*нині – Коростенського району*).
(17.07.1846–14.04.1888)
- 15 55 років від дня смерті Лятошинського Бориса Миколайовича, композитора, диригента, педагога. Народився в м. Житомир.
(3.01.1895–15.04.1968)

- 22 105 років від дня народження Олійника Івана Прокоповича, доктора економічних наук, професора. Народився в с. Журбинці *(нині – Бердичівського району)*.
(22.04.1918–5.04.2002)
- 23 100 років від дня народження Земляка Василя Сидоровича (спр.: Вацлав Вацек), письменника, сценариста, лауреата Шевченківської премії. У 1950 році закінчив Житомирський сільськогосподарський інститут.
(23.04.1923–17.03.1977)
- 25 205 років від дня народження Соколовського Марка Даниловича, гітариста-віртуоза. Концертну діяльність розпочав у 1841 році в м. Житомир.
(25.04.1818–6.01.1884)

ТРАВЕНЬ

- 1 75 років від дня смерті Штеренберга Давида Петровича, художника. Народився в м. Житомир.
(26.07.1881–1.05.1948)
- 145 років від дня народження Фінна Володимира Васильовича (Вільгельмовича), ботаніка, педагога, громадського діяча. У 1944–1957 рр. жив у м. Житомир.
(1.05.1878–13.10.1957)
- 3 225 років від дня народження Густава Олізара, поета, громадського діяча. Народився в м. Коростишів.
(3.05.1798–2.01.1865)
- 5 65 років від дня народження Сидоржевського Михайла Олексійовича, публіциста, поета, редактора, громадського діяча, голови НСПУ. Народився в с. Старий Солотвин Бердичівського району.
(5.05.1958)
- 7 105 років від дня народження Вергеліса Арона Алтеровича, письменника, редактора, громадського діяча. Народився в м. Любар *(нині – Житомирського району)*.
(7.05.1918–7.04.1999)

- 8 145 років від дня народження Кибальчич Надії Костянтинівни, письменниці. Народилась у с. Ясногород Дзержинського району (*нині – Житомирського*).
(8.05.1878–19.09.1914)
- 9 60 років від дня народження Танадайчука Сергія Васильовича, художника, педагога, майстра народної творчості. Жив у м. Бердичів.
(9.05.1963–29.07.2002)
- 12 125 років тому в м. Житомир почав працювати водогін.
(12.05.1898)
- 15 115 років від дня народження Томіліна Віктора Костянтиновича, композитора. Народився в м. Бердичів.
(15.05.1908–1.12.1941)
- 17 80 років від дня смерті Бельського Степана Володимировича, геолога, топографа, краєзнавця, педагога, професора. Жив у м. Житомир.
(8.01.1866–17.05.1943)
- 19 35 років від дня смерті Добровольського Анатолія Володимировича, заслуженого будівельника СРСР, академіка архітектури. Народився в с. Буки (*нині – Коростенського району*).
(19.05.1910–19.05.1988)
- 26 125 років від дня народження Аронського (спр.: Зак) Мойсея Ароновича, письменника. Народився в м. Овруч (*нині – Коростенського району*).
(26.05.1898–20.12.1944)

ЧЕРВЕНЬ

- 20 130 років від дня народження Гнатюка Володимира Яковича, літературознавця, краєзнавця, педагога, професора. Народився в м. Житомир.
(20.06.1893– після 1933)
- 22 115 років від дня народження Іщука Арсена Олексійовича, письменника, літературознавця. Народився в с. Городок Ружинського району (*нині – Бердичівського*).
(22.06.1908–21.12.1982)

- 26 120 років від дня народження Райцина Єфраїма Хананійовича, письменника. Народився в с. Бровки Андрушівського району (*нині – Бердичівського*).
(26.06.1903–7.05.1969)
- 27 160 років від дня смерті Сераковського Зигмунта (Сигізмунда) Гнатовича, революціонера, військовика, публіциста, друга Т. Г. Шевченка. У 1843 р. закінчив Житомирську гімназію.
(18.05.1826–27.06.1863)

ЛИПЕНЬ

- 5 100 років від дня народження Горностая Петра Сидоровича, кандидата психологічних наук, ректора ЖДУ ім. І. Франка у 1973–1986 рр. Народився в с. Іванківці Бердичівського району.
(5.07.1923–11.03.2005)
- 9 85 років від дня народження Савченка Володимира Захаровича, режисера, письменника, педагога, заслуженого артиста України, лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка. Народився в с. Ястребенька (*нині – Яструбенька*) Брусилівського району (*нині – Житомирського*).
(9.07.1938–3.12.2016)
- 11 70 років від дня народження Гулюка Костянтина Володимировича, священника, поета, перекладача, музиканта, громадського діяча. Живе у м. Житомир.
(11.07.1953)
- 13 80 років тому в роки Другої світової війни нацистськими окупантами було спалене с. Копище Олевського району (*нині – Коростенського*).
(13.07.1943)
- 16 80 років від дня смерті Боцяновського Володимира Теофіловича, бібліографа, письменника, критика. Народився в с. Скоморохи Житомирського району.
(27.06.1869–16.07.1943)
- 18 120 років від дня народження Гершензона Мойсея Яковича (Мойше Янкелевич), драматурга. Народився в м. Черняхів.
(18.07.1903–16.04.1943)

- 19 90 років від дня смерті Білогруда Андрія Євгеновича, архітектора, реставратора, професора, ректора Ленінградського Вищого художньо-технічного інституту. Народився в м. Житомир.
(22.07.1875–19.07.1933)
- 20 170 років від дня народження Короленка Володимира Галактіоновича, письменника. Народився в м. Житомир.
(27.07.1853–25.12.1921)

СЕРПЕНЬ

- 1 110 років від дня смерті Лесі Українки (спр.: Косач Лариса Петрівна), письменниці, перекладачки, фольклористки, громадської діячки. Народилась у м. Новоград-Волинський.
(25.02.1871–1.08.1913)
- 4 140 років від дня народження Лисіна Бориса Савелійовича, хіміка, академіка АН УРСР. Народився в м. Новоград-Волинський.
(4.08.1883–22.11.1970)
- 16 85 років Житомирській обласній бібліотеці для дітей.
(16.08.1938)
- 25 85 років від дня смерті Купріна Олександра Івановича, письменника. У 1895 та 1909 рр. проживав у м. Житомир.
(7.09.1870–25.08.1938)
- 28 95 років від дня народження Вакулюка Павла Гавриловича, заслуженого лісовода України, кандидата сільськогосподарських наук, професора, краєзнавця. Народився в с. Верхівня (*нині – Бердичівського району*).
(28.08.1928–24.01.2018)

ВЕРЕСЕНЬ

- 1 90 років Житомирській музичній школі №1 імені Б. М. Лятошинського.
(1.09.1933)
- 24 65 років Житомирському фаховому коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка.
(24.09.1958)

- 26 130 років від дня народження Годованця Микити Павловича, українського поета-байкаря. У 1927–1929 рр. працював у житомирській газеті „Радянська Волинь”.
(26.09.1893–27.07.1974)

ЖОВТЕНЬ

- 3 85 років від дня смерті Косенка Віктора Степановича, композитора, піаніста. У 1918–1924 рр. жив у м. Житомир.
(23.11.1896–3.10.1938)
- 4 85 років від дня народження Кукуюка Петра Степановича, актора, режисера, народного артиста України. У 1963–1982 рр. працював у Житомирському обласному музично-драматичному театрі.
(4.10.1938–2.07.1982)
- 7 85 років від дня народження Степовика Дмитра Власовича, мистецтвознавця, журналіста. Народився в с. Слободище Бердичівського району.
(7.10.1938)
- 10 90 років Ботанічному саду Поліського національного університету.
(10.10.1933)
- 13 70 років від дня народження Білоуса Петра Васильовича, літературознавця, доктора філологічних наук, професора, педагога, письменника, відмінника освіти України, лауреата премії імені Лесі Українки Житомирського обласного фонду культури, літературних премій імені Бориса Тена та Василя Земляка. Народився у с. Никонівка Бердичівського району.
(13.10.1953)

ЛИСТОПАД

- 12 80 років тому визволено від нацистських окупантів смт Черняхів (*нині – Житомирського району*).
(12.11.1943)
- 13 80 років тому визволено від нацистських окупантів м. Малин (*нині – Коростенського району*).
(13.11.1943)

- 65 років від дня народження Радецького Валерія Олександровича, живописця, заслуженого художника України, лауреата премії імені Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка. Живе у м. Житомир.
(13.11.1958)
- 6 135 років від дня народження Рихліка Євгена Антоновича, мовознавця, етнографа, краєзнавця, педагога, громадського діяча. Народився в с. Вільшанка *(нині – Житомирського району)*.
(16.11.1888–1937)
- 16 80 років тому визволено від нацистських окупантів смт Народичі *(нині – Коростенського району)*.
(16.11.1943)
- 17 80 років тому визволено від нацистських окупантів м. Овруч *(нині – Коростенського району)*.
(17.11.1943)
- 22 70 років від дня народження Батанова Олександра Аркадійовича, філолога, громадського діяча. Народився в с. Зороків Черняхівського району *(нині – Житомирського)*.
(22.11.1953)
- 25 День пам'яті жертв голодоморів. 90-ті роковини Голодомору в Україні.
(1932–1933)
- 29 70 років від дня народження Грузської Лариси Петрівни, краєзнавця, музеєзнавця, громадської діячки, директора Житомирського обласного краєзнавчого музею у 1989–2015 рр. Народилась у м. Бердичів.
(29.11.1953–30.06.2020)

ГРУДЕНЬ

- 5 145 років від народження Олександра Олеся (спр.: Кандиба Олександр Іванович), поета. Перебував у м. Житомир.
(5.12.1878–22.07.1944)
- 5 105 років від дня народження Гуменюка Михайла Прокоповича (псевд.: Рейський), бібліографа, літературознавця. Народився в с. Рея Бердичівського району.
(5.12.1918–17.02.1988)

- 60 років від дня народження Косенка Валерія Віталійовича, письменника, видавця, журналіста. Народився у м. Володарськ-Волинський (*нині – Хорошів*).
(5.12.1963)
- 15 80 років від дня загибелі Гарцмана Матвія (Мотла) Давидовича, поета. Народився в м. Бердичів.
(29.10.1909–15.12.1943)
- 19 85 років від дня народження Врублевської Валерії Василівни, письменниці. Народилась в м. Житомир.
(19.12.1938)
- 22 50 років від дня утворення Корольовського та Богунського районів у м. Житомир.
(22.12.1973)
- 24 80 років від початку Житомирсько-Бердичівської наступальної операції військ Першого Українського фронту.
(24.12.1943–14.01.1944)
- 25 115 років від дня народження Бухбіндера Йосипа Шмульовича, поета. Народився в смт Черняхів (*нині – Житомирського району*).
(25.12.1908–21.08.1993)
- 25 80 років від дня загибелі Левицького Леоніда Миколайовича, поета. Народився в с. Миньківці Андрушівського району (*нині – Бердичівського*).
(8.11.1917–25.12.1943)
- 27 115 років від дня народження Забари Натана Ілліча, письменника. Народився в с. Рогачів Новоград-Волинського району.
(27.12.1908–19.02.1975)
- 28 115 років від дня народження Талалаєвського Матвія Ароновича, письменника. Народився в с. Мохначка Попільнянського району (*нині – Житомирського*).
(28.12.1908–22.09.1978)
- 29 80 років від дня народження Фещенка Василя Івановича, скульптора, народного художника України. Народився в с. Чоповичі Малинського району (*нині – Коростенського*).
(29.12.1943)
- 31 80 років тому визволено від нацистських окупантів м. Житомир.

(31.12.1943)